

Ο «ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ»

Εθνικόν θέατρον

Για να γιορτάση τα εκατόχρονα της ενώσεως των Ιονίων Νήσων με την Ελλάδα, η νέα καλλιτεχνική ηγεσία της κρατικής σκηνής αποφάσισε να έγκαινιάση τη ΛΔ θεατρική της περίοδο με το «Βασιλικό» του Αντωνίου Μάτεσι. Ο «Βασιλικός» που είναι χωρίς αμφιβολία το πιο αξιόλογο νεοελληνικό δραματικό κείμενο του περασμένου αιώνα (γράφτηκε το 1830) δεν παρουσιάζεται για πρώτη φορά στο Εθνικό Θέατρο. Παραμερισμένος επί εκατό σχεδόν χρόνια από τα θεατρά μας εξ αιτίας του έπιχωρίου γλωσσικού ιδιώματος στο οποίο έχει γραφτεί, ο «Βασιλικός» πρωτοπαίχτηκε στο «Εθνικό» το 1927 με διδασκαλία του Φώτου Πολίτη από τους αποφοίτους της «Επαγγελματικής Σχολής Θεάτρου» και ξανανέβηκε το 1935 στο «Εθνικό» και πάλι, με διδασκαλία του Δημήτρη Ροντήρη.

«Ιστορικήν μυθιστοριογραφίαν δραματικώς παριστανομένην» χαρακτηρίζει ο ίδιος ο Μάτεσις το έργο του. Με τη σύγχρονη όμως ορολογία ο «Βασιλικός» είναι μία δραματική ήθογραφία που εξεικονίζει πιστά τα ήθη και έθιμα της Ζακύνθου στα χρόνια της Ενετικής Κατοχής και θέτει αντιμέτωπους δυο κόσμους: τον φεουδαρχικό στο πρόσωπο του Δάρειου Ρονκάλα που πιστεύει στην ευγένεια του αίματος και στο κληρονομικό του δίκαιο και τον φιλελεύθερο στο πρόσωπο του γιου του Δραγανίγου, που στις παρμόνες μιάς κοσμογονικής αλλαγής (έποχή της υπόθετικής δράσεως του έργου είναι το 1712) θα συντρίψη τις πλάκες των παλιών αξιών.

Ωστόσο το έργο του Αντωνίου Μάτεσι έχει κριθεί και σχολιασθή πλατύτατα και δεν πρόκειται να μάς απασχολήση τώρα κ' έδω, θα μάς απασχολήση αποκλειστικά η προχθερινή παράστασι του, από την οποία περίμενε κανείς πολλά κ' έπειδή της είχε δοθή πανηγυρικός χαρακτήρας κ' έπειδή με την παράτασι αυτή θα έκανε ο κ. Αλέξης Μινωτής το ντεμπούτο του σαν επίσημος πιά σκηνοθέτης και σαν καλλιτεχνικός συνάμα διευθυντής της κρατικής σκηνής.

Πρέπει ασφαλώς να λογαριασθή στο ενεργητικό του κ. Μινωτή η προσπάθειά του να διατηρήση το κείμενο στη σκηνικήν έρμηνειά του, την αύθεντική γλωσσική μορφή του και να δημιουργήση γενικά στην παράτασι το ιστορικό κλίμα του έργου. Για να πετύχη ωστόσο το τελευταίο τούτο, ο κ. Μινωτής έκανε κατάχρησι έξωτερικων έμφε και μηχανικων μέσων με αποτέλεσμα να χαλαρωθή επικινδύνως ο ρυθμός και η οργανική συνοχή της παράστασεως.

Είναι γνωστό επίσης ότι λόγω του μήκους του δεν παίζεται άκέραιο από σκηνής το κείμενο του «Βασιλικού». Ωστόσο δεν είναι δέβαιο πως ό,τι περιεκότη από το κείμενο είχε δευτερεύουσα σημασία για τη χαρακτηρογραφικήν ακρίβειαν των προσώπων του έργου. Έτσι ενώ η παράτασι κράτησε πάνω από τέσσερις ώρες, πράγμα κουραστικό κι' απαράδεκτο, το έργο δεν απέκάλυψε στο θεατή μερικά καίρια σημεία του που θα εξασφάλιζαν άμεσώτερα τη «μέθεξι» του.

Από τους ήθοποιους ξεχωρίσαμε, για την ικανοποιητική τους απόδοσι τον κ. Λυκούργο Καλλέργη (Ρονκάλας), τον κ. Πέτρο Φουσούν (Δραγανίγος), την κ. Βέρα Ζαβιτσιάνου (Γαρουφαλιά), τον κ. Νίκο Τζόγια (Φιλιππάκης), τον κ. Παντελή Ζερδό (Κα-

ραπάτης), τον κ. Άρη Μαλλιαγρό (Γερασιμάκης), τον κ. Κίκα Μπινιάρη (Καπόράλ - Τράπολας), τον κ. Εύαγγ. Πρωτόπαπα (Γλοσσίδης), την κ. Όλγα Τουρνάκη (Λανάρω) και τον κ. Θ. Μορίδη (Ίππουσάκας).

Ο κ. Χριστόφορος Νέζερ, ο εύσυνειδητος και λαμπρός αυτός καλλιτέχνης, έτσι που είχε περικυβη το κείμενο, δεν ήταν δυνατόν να δώση τις δέουσες διαστάσεις στον άλλωστε έπεισοδιακό ρόλο του πολυταξιδεμένου κυρ Νικόλα. Η κ. Ελένη Ζαφειρίου έζημίωσε την απόδοσί της ως Ρονκάλαϊνα με το να μην όμιλη στο έπιχωριο ζακυνθινό ιδίωμα, όπως όλοι οι άλλοι γύρω της. Η κ. Ελένη Χαλκούση στο ρόλο της Οβρηάς έθυσιασε στην όντως έκπληκτική ταχυλογία της πολλά χαρακτηριστικά σημεία του κειμένου της. Τέλος ο κ. Μιχ. Κακογιάννης ως ποπολάρος Θώμας, για να διασκεδάση την πλατεία, δεν απέφυγε καποιες αθέμιτες υπερβολές.

Για τα χαρακτηριστικά και καλαίσθητα σκηνικά του κ. Κλ. Κλώνη και τα ωραιότατα κοστούμια του κ. Αντώνη Φωκά δεν υπάρχει καμμία έπιφύλαξι. Η συμβολή τους για τη δημιουργία του ιστορικού κλίματος του έργου άξιζει έναν άνεπιφύλακτον έπαινο.

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ